

ОЦІНКА КНУРІВ АСКАНІЙСЬКОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ ЗА БУДОВОЮ ТІЛА НАЩАДКІВ

Л.І.Топчій

*Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф. Іванова –
Національний селекційно-генетичний центр з вівчарства УААН*

У статті подано порівняльну характеристику індексів будови тіла нащадків кнурів-плідників асканійського типу української м'ясної породи свиней в період підвищення її м'ясних якостей. На основі проведених досліджень та отриманих даних росту і розвитку охарактеризовано екстер'єр тварин, визначено тип конституції піддослідного молодняка. Оцінка свиней за індексами будови тіла робить оцінку більш точною та допомагає шляхом їхнього порівняння виявити індивідуальні та групові особливості тварин.

Головною метою ведення галузі свинарства є одержання максимальної кількості м'яса високої якості при найменших витратах праці і коштів на його виробництво. Збільшене виробництво цієї продукції тісно пов'язане із продуктивністю свиней, яка залежить не тільки від умов годівлі та утримання, а й від племінних якостей потомків [1, 2]. Правильна оцінка племінної цінності кожної тварини сприяє цілеспрямованому відбору і підбору, які забезпечують удосконалення існуючих та створення більш високопродуктивних порід, типів, ліній та кросів свиней [3, 4].

Оцінка свиней за промірами статей екстер'єру доповнює окомірну оцінку, робить її об'єктивнішою і точнішою, а цифрове вираження розвитку оцінених ознак дозволяє шляхом їхнього порівняння виявити індивідуальні та групові особливості тварин. Проте, окремо взяті абсолютні показники промірів будови тіла не завжди можуть охарактеризувати тварину такою ж мірою, як їх співвідносне поєднання, виражене у відносних одиницях індексів. Визначення індексів у зоотехнічній практиці базується на використанні таких промірів, які найбільш ґрунтовно характеризують пропорційність розвитку будови тіла в загальному екстер'єрному типі тварин. Тому

актуальність проблеми полягає у визначенні промірів та індексів будови тіла, які достатньо вірогідно характеризують екстер'єрний тип свиней [5].

Індекси будови тіла – досить цінний матеріал для об'єктивної оцінки тварин за екстер'єрним типом, оскільки їх використання дає можливість селекціонерам визначити тип конституції, індивідуальні особливості, ступінь і пропорційність розвитку організму, вікову мінливість, кондиції та здатність до тієї чи іншої продуктивності [6].

Матеріал і методика досліджень. Метою досліджень було вивчення показників лінійного росту, оскільки вони є важливим критерієм оцінки племінної цінності й продуктивності у потомків кнурів-плідників, які належать до двох ліній (Цимус 223, 581, 583; Ціаніт 473, 919, 979) і одинадцяти родин маток асканійського типу української м'ясної породи (за першим і другим опоросами). Дослідження проводилися в 2004 – 2006 роках у племзаводі „Асканія-Нова“ дослідного господарства ІТСР „Асканія-Нова“ УААН. Для досліду було відібрано 87 голів потомків, яких щомісячно зважували та з 4-х місячного віку брали проміри тіла, на основі яких було розраховано індекси розтягнутості, компактності, масивності, високоногості, глибокогрудості, перерослості, збитості, костистості.

Щоб одержати більш точні результати, тварин зважували перед годівлею з точністю до 1 кг на вагах у спеціально обладнаній клітці. Довжину тулуба вимірювали сантиметровою стрічкою з точністю до 1 см.

Результати досліджень. Дослідженнями встановлено, що інтенсивність збільшення промірів у потомків піддослідних кнурів з віком знижувалася. Серед них у досліді спостерігалася найбільша швидкість росту обхвату грудей, довжини тулуба та ширини грудей за лопатками. Менші зміни за цей період виявилися за висотою в холці та обхватом п'ястка (табл.).

Інтенсивність змін промірів тіла у нащадків різних груп була неоднакова. Найвищі темпи росту виявлено у нащадків кнура Ціаніта 919, які в 4 міс. переважали стандарт породи класу еліта на 14%, а в 6 міс. - 17,2%.

Таблиця

Індекси будови тіла нащадків кнурів-плідників, %

Кнури-плідники	Індекси								
	Розтяг-нутості	Компактності	Масивності	Високоногості	Глибокогруд.	Перерослості	Збитості	Костистості	Жива маса,кг
4 місяці									
Цимус 223	166,4	70,8	156,4	45,8	50,1	97,6	95,4	26,9	46,4
Цимус 581	170,2	67,8	142,4	43,3	50,6	97,6	92,0	26,4	50,3
Цимус 583	162,8	67,8	150,9	43,3	50,7	100,6	94,8	26,6	45,7
Цианіт 473	168,4	67,4	147,3	42,8	50,4	97,4	94,7	26,7	51,1
Цианіт 919	169,1	68,7	157,3	42,6	50,6	98,1	95,1	27,9	52,0
Цианіт 979	163,1	68,3	159,3	42,4	50,2	97,6	96,4	29,9	49,6
5 місяців									
Цимус 223	167,4	86,7	162,2	47,3	51,3	99,5	96,3	25,0	64,5
Цимус 581	171,4	88,0	151,9	42,8	51,9	98,9	95,5	25,3	69,0
Цимус 583	163,9	87,7	157,8	36,0	51,8	100,0	95,2	25,1	60,8
Цианіт 473	168,9	87,7	152,8	40,0	51,7	99,9	95,8	25,5	65,5
Цианіт 919	169,1	87,9	168,7	38,1	51,6	99,2	96,3	25,0	69,0
Цианіт 979	164,3	89,5	167,4	40,3	51,3	100,2	96,4	25,9	65,1
6 місяців									
Цимус 223	168,3	87,1	176,8	40,0	52,8	100,1	96,7	23,2	84,7
Цимус 581	171,5	84,6	156,3	37,7	52,5	99,8	96,6	24,0	90,1
Цимус 583	164,5	90,8	171,1	44,8	52,3	100,0	95,8	21,8	81,0
Цианіт 473	169,0	91,2	158,9	38,8	52,7	100,0	96,4	24,0	85,8
Цианіт 919	169,6	89,1	176,0	36,6	52,8	99,9	96,5	24,7	91,9
Цианіт 979	165,2	86,9	171,2	38,7	52,2	100,0	96,6	24,8	88,4
7 місяців									
Цимус 223	168,4	87,4	182,6	39,5	53,0	100,0	97,5	22,8	106,3
Цимус 581	171,5	91,7	162,1	37,4	52,8	99,8	97,4	23,3	110,1
Цимус 583	165,3	92,6	178,0	35,6	52,7	100,0	96,5	22,9	103,4
Цианіт 473	170,5	92,7	166,9	34,4	52,8	100,0	97,3	23,3	109,4
Цианіт 919	170,9	93,2	189,4	34,9	53,0	99,9	97,4	23,1	114,4
Цианіт 979	166,1	93,2	183,9	34,9	52,7	100,0	97,1	23,1	110,8

Більш наглядно зміну живої маси молодняку нащадків кнурів-плідників показано на рисунку.

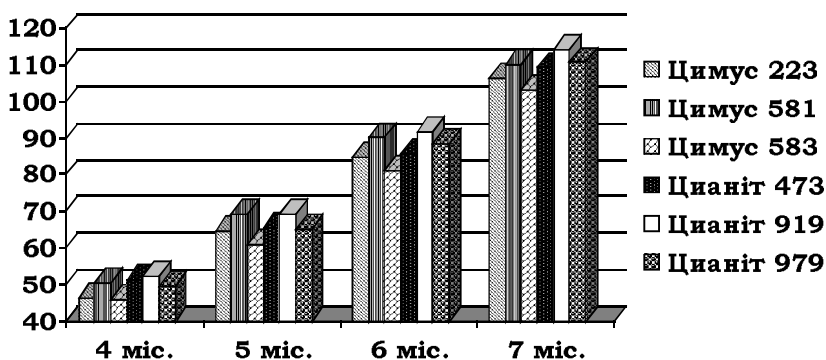

Рис. Жива маса молодняку нащадків кнурів-плідників асканійського типу української м'ясної породи

Величина індексу розтягнутості, який характеризується відношенням довжини тулуба до висоти в холці, у цілому збільшується в усіх тварин. Але вікові зміни його потомків різні (табл.). При вирощуванні нащадків Цимуса 583, Цианіта 979 індекс розтягнутості постійно зростає. Після 7 міс. віку темпи росту довжини тулуба почали перевищувати темпи росту висоти в холці, тому індекс розтягнутості їх зріс. На кінець вирощування найнижчий показник розвитку в довжину мали нащадки Цимуса 583 (розтягнутість 165,3%).

Індекс масивності (відношення обхвату за лопатками до висоти в холці) також з віком збільшувався у всіх потомків. Найбільш масивнішими виявилися нащадки Цианіта 919, у яких за період з 4 міс. до 7 міс. віку індекс зріс на 32,1% більше, у нащадків інших плідників лише від 19,6 до 27,1%. Це свідчить про те, що швидкість росту обхвату грудей за лопатками відстає від темпів росту висоти в холці.

За індексом глибокогрудості (відношення між глибиною грудей і висотою в холці) молодняк від різних плідників майже

не відрізнявся від аналогів інших груп. Але на кінець вирощування глибокими грудьми відрізнялися потомки Ціаніта 919 і Цимуса 223 (53,0%). Невисокою глибокогрудістю відрізнялися нащадки Цимуса 583 і Ціаніта 979 (52,7%).

Аналіз зміни індексу збитості (відношення обхвату грудей до довжини тулубу) свідчить, що від 4-х до 7-місячного віку у тварин починає енергійніше рости грудна клітка, збільшується обхват грудей, форма підростаючих тварин стає менш розтягнутою.

Індекс костистості (відношення обхвату п'ясті до висоти в холці) був найвищим у молодих тварин. Його зменшення з віком свідчить, що ріст трубчастих кісток у довжину в цей час відбувається інтенсивніше, ніж у товщину. Найвищий показник цього індексу, мали нащадки кнурів-плідників Цимус 581, Ціаніт 473 – 23,3%, що свідчить про дещо грубіший тип будови тіла.

Слід також зазначити, що показник живої маси протягом вирощування найвищим був у нащадків кнура Ціаніта 919. Потомки цього плідника з 4 місячного віку переважали своїх ровесників на 6,95%, а в 5 і 7 місяців – 6,19% та 5,93% відповідно.

Висновки. Аналіз індексів будови тіла у потомків кнурів-плідників асканійського типу української м'ясної породи в період підвищення її м'ясних якостей, протягом періоду вирощування, а також візуальна оцінка дають можливість стверджувати, що найбільші показники живої маси та довжини тулуба мали потомки від кнура Ціаніта 919, вони були більш масивніші, відзначалися округлістю форм і глибокогрудістю.

Основні проміри тулуба та індекси будови тіла вказують на гарну вираженість м'ясного типу. Отже, використання генетичного матеріалу нащадків Ціаніта 919 дасть змогу підвищити генетичний потенціал асканійського типу української м'ясної породи.

Оцінка свиней за індексами будови тіла робить оцінку об'єктивною і точною, а цифрове зображення розвитку оціню-

ваних ознак допомагає шляхом їхнього порівняння виявити індивідуальні та групові особливості тварин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко П. Відгодівельні якості, ріст та розвиток свиней великої білої породи при поєднанні генотипів вітчизняної та зарубіжної селекції / П. Ващенко // Тваринництво України. — 2004. — № 3. — С. 18—19.

2. Бірта Г. Індекси тілобудови ремонтних свинок за різної інтенсивності їх вирощування / Г. Бірта // Тваринництво України. — 2001. — № 6. — С. 9—10.

3. Скребнева Г. М. Использование индексов телосложения при оценке свиноматок / Г. М. Скребнева, С. Ю. Черняк // Научные основы развития животноводства в БССР. — Минск: Ураджай, — 1991. — Вып. 21. — С. 64—67.

4. Красота В. Ф. Разведение с./х. животных / В. Ф. Красота., В. Г. Лобанов, Т. Г. Джапаридзе. — [2-е изд. перераб. и дополн.]. — М.: Колос, 1983. — 413 с.

5. Лещеня В. Н. Селекция свиней по экстерьеру при создании заводского типа / В. Н. Лещеня // Научные основы развития животноводства в БССР. — Минск: Ураджай, — 1985. — Вып. 15. — С. 18—24.

6. Бащенко М. І. Оцінка корів за індексами будови тіла / М. І. Бащенко, Л. М. Хмельничий // Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2003. — № 12. — С. 14—19.